

Kelp

per RAMON FOLCH

Les algues mediterrànies són de freta. Ocupen extensions exigües del litoral i tenen unes dimensions molt modestes. A tot estirar, fan bonic: les escarolades rodofícies, els incrustants litofíl·lums, els ondulats enciams de mar, les estalonades caulerpes, les capritxoses cucurulles de les padines, les molloses cistoseires, els delicats boletets de les acetabulàries... N'hi ha moltes, però són petites. La discreta disponibilitat de nutrients i l'escassa oscil·lació mareal no donen per més.

Als oceans és diferent. Les algues bentòniques hi proliferen a l'engròs. Basta recórrer la costa rocosa cantàbrica o gallega per adonar-se'n. O fixar-se en les parades de marisc franceses, on ostres i crustacis solen presentar-se sobre un brunenc jaç de fucus. Però és a les àrees litorals d'afiorament on les algues es desenfrenen. Els corrents freds hi fan aflorar les aigües profundes riques en nutrients, de manera que les aigües superficials es veuen fertilitzades. Apareixen aleshores els boscos de macroalgues, laminarials descomunals que poden mesurar fins a cinquanta o seixanta metres. Com en qualsevol bosc, una munió d'epífits i d'animals diversos viu sobre aquestes feofícies o neda entre els seus enormes estípits i frondes de tons marronosos.

Els anglosaxons anomenen aquestes macroalgues, i també el bosc submergit que conformen, *kelp* o *varec*, termes d'origen britànic. A les costes escandinaves, irlandeses i escoceses abunden aquestes formacions de macroalgues, en efecte. Però també n'hi ha a totes les altres costes oceàniques fredes del món. Els boscos de *kelp* estan constituïts per un considerable nombre d'espècies de feofícies, sobretot dels gèneres *Macrocystis*, *Nereocystis*, *Lessonia* i *Laminaria*. Tenen un paper capital en el manteniment dels sistemes litorals i algunes són objecte d'activa recollida per mor del seu valor industrial o alimentari. A Xile, per exemple, es comercialitzen abundantment el *huito* (*Macrocystis pyrifera*), per obtenir-ne alginats, i el *cochayuyo* (*Durvillaea antarctica*), que és comestible i es presenta als mercats en uns bolics característics. L'*arame* dels japonesos (*Eisenia bicyclis*) i el *winged kelp* de britànics i islandesos (*Alaria esculenta*) són macroalgues també comestibles i apreciades. Tanmateix, la reina alimentària d'aquestes algues és el *kombu* (*Saccharina* [= *Laminaria*] *japonica*). Pròpia de les costes japoneses i del Pacífic siberià, és actualment cultivada en molts indrets per preparar el *dashi*, brou bàsic en la cuina japonesa, o per obtenir-ne l'àcid glutàmic que conté

Il·lustració: ANNA SANCHIS

«Les platges del Yucatan estan perdent bona part del seu encant, sepultades per milers de tones de sargassos en putrefacció»

(sense glutamat, la indústria alimentària perdria el seu principal potenciador palatal).

Una forma pelàgica de *kelp* es troba al famós mar dels Sargassos, porció de l'Atlàntic Nord delimitada pels corrents del Golf, de les Canàries, Nord Equatorial i de les Antilles. És una extensió d'uns 300.000 km² on proliferen diversos sargassos (*Sargassum natans*, *S. fluitans*), que són feofícies flotants. Ruf Fest Aviè ja s'hi va referir vagament en el segle IV, però les primeres descripcions d'aquest bosc de macroalgues suradores foren fetes pels navegants portuguesos (els gotims de vesícules aeríferes de l'alga els recordaven el *sargaço*, varietat de raïm portuguès). Fins ara, els sargassos havien romàs confinats en el seu mar, però el canvi climàtic ha provocat desplaçaments dels corrents que han permès l'entrada dels sargassos al Carib. Això no passaria d'anècdota si no fos que els sargassos morts han envaït les platges del Yucatan, que estan perdent bona part del seu encant, sepultades per milers de tones de sargassos en putrefacció.

La relació dels humans amb les macroalgues compta, doncs, amb un nou capítol, ben negatiu: el canvi climàtic té cada cop més efectes col·laterals indesitjats. I, encara: què serà del *kelp* i de la fauna i pesca associades, si els corrents freds es desplacen i es modifiquen els afloraments fertilitzants...? 🌍

RAMON FOLCH. Doctor en Biologia, socioecòleg i president d'ERF (Barcelona).